

NOKUTs tilsynsrapporter

Økologisk landbruk

Fagskolen Innlandet

September 2017

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenne nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	Fagskolen Innlandet
Utdanningstilbudets navn:	Økologisk landbruk
Nivå/fagskolepoeng:	60
Undervisningsform:	Nettbasert med samlinger
Sakkyndige:	Hans Christian Endrerud og Kari Marte Sjøvik
Dato for vedtak:	12.09.2017

NOKUTs saksnummer

16/00836

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. En fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen *fagskoleutdanning* er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen, må utdanningen være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av en utdanning. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering der NOKUT avklarer om forutsetningene er til stede for videre behandling, jf. fagskoletilsynsforskriften § 3-1. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om tilbyder oppfyller kravene til en styringsordning og et reglement som er tilfredsstillende og et system for kvalitetssikring som er godkjent.

Søknader som tilfredsstill forutsetningene for behandling blir vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot kravene i fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Hans Christian Endrerud
- Kari Marte Sjøvik

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 3 i denne rapporten) til tilbyder for kommentarer. Tilbyder kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

NOKUT har konkludert med at søknaden tilfredsstill kravene for godkjenning av fagskoleutdanning. I denne rapporten har vi samlet alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen. Tilbyder plikter å gjennomføre utdanningen slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn. Studenter kan lese rapporten for å få inntrykk av hvilken utdanningskvalitet de kan forvente. Yrkeslivet og andre samfunnsgrupper kan også orientere seg om den sluttkompetansen studentene skal sitte igjen med, og innholdet i utdanningen.

NOKUT, 12. september 2017

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningen	1
2	Innledende vurdering	2
2.1	Oppsummering	2
2.2	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	2
3	Sakkyndig vurdering av utdanningen	6
3.1	Oppsummering	6
3.2	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	6
3.3	Læringsutbytte (§ 3-2).....	9
3.4	Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3).....	10
3.5	Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4).....	13
3.6	Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5).....	15
3.7	Eksamen og sensur (§ 3-6)	18
3.8	Infrastruktur (§ 3-7).....	20
3.9	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	21
4	Tilsvarsrunde	23
4.1	Søkerens tilbakemelding.....	23
4.2	Sakkyndig tilleggsvurdering.....	26
4.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	26
4.4	NOKUTs tilleggsvurdering	26
5	Tilsagn	27
5.1	Tilsagn	27
5.2	Svar på tilsagn	27
6	Vedtak	27
7	Dokumentasjon	28
	Vedlegg 1:.....	29

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningen

Fagskolen Innlandet søkte NOKUT 15. september 2016 om godkjenning av *økologisk landbruk* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 fagskolepoeng som gis på deltid over to år. Den omsøkte undervisningsformen er nettbasert med samlinger, og den stedbaserete undervisningen vil finne sted på følgende studiesteder: Hvam videregående skole og Sogn jord- og hagebruksskule i samarbeid. Det er søkt godkjenning for inntil 20 studenter.

Søker har allerede mange godkjente fagskoleutdanninger.

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, <http://fagskolen-innlandet.no>. Tilbyder gir informasjon om utdanningen som de har søkt godkjenning for på hjemmesidene. Informasjonen er i samsvar med søknadens innhold og godkjenningsstatus i NOKUT. Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

2 Innledende vurdering

Teksten i dette kapittelet er NOKUTs administrative vurdering av de grunnleggende forutsetningene som må være oppfylt for kunne tilby fagskoleutdanning. Noen av kravene vurderes både av NOKUTs administrasjon, og den sakkyndige komiteen. Der det forekommer «vi» i kapittel 2, er det et uttrykk for NOKUTs administrasjon. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

Vi gjør oppmerksom på at vurderingen av tidligere godkjente kvalitetssikringssystem, styringsordninger og reglement vil være begrenset. NOKUT kan derfor senere påpeke feil og mangler dersom vi ved et fremtidig gjennomsyn avdekker det, selv om vi i denne søknadsrunden skulle finne at kvalitetssikringssystem, styringsordninger og/eller reglement tilfredsstillende kravene.

2.1 Oppsummering

Tilbyder oppfyller ikke på en tilfredsstillende måte alle kravene i fagskoleloven. Vi ser at dette er en konsekvens av lovendringen som trådte i kraft 1. juli 2016. Vi har besluttet at søknader som kom inn til søknadsfristen 15. september 2016, og som har slike mangler, ikke skal stoppes etter innledende vurdering, men sendes til sakkyndig vurdering. For at vi skal kunne fatte vedtak om godkjenning må imidlertid tilbyder oppfylle alle kravene på en tilfredsstillende måte i løpet av søknadsbehandlingen.

2.2 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

2.2.1 Krav i fagskoleloven med forskrifter

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.
 - b) System for kvalitetssikring
 - c) Organisasjon og ledelse. Det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen.
 - d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter.
 - e) Vitnemål.
 - f) Reglement. Reglementet skal fastsette studentenes rettigheter og plikter, og være utformet slik at det sikrer lik og upartisk behandling.
 - g) Klageinstans. Styret selv fastsetter regler for klagebehandling. Minst én student skal være medlem i klageinstansen.

Vurdering

System for kvalitetssikring

Tilbyder fikk sitt system for kvalitetssikring godkjent av NOKUT 1. september 2011, jf. NOKUTs sak 11/72 med en tilleggsvurdering etter innføring av fagskoletilsynsforskriften i NOKUTs sak 11/72. Vi fant da systemet tilfredsstillende.

Fagskoletilsynsforskriften stiller tydelige krav til systembeskrivelsen og til at tilbyder skal sette mål for kvaliteten i utdanningen. Vi har vurdert om systembeskrivelsen på en tilfredsstillende måte ivaretar de nye kravene. Vi har også vurdert om årsrapporten tilfredsstillende bestemmelsene § 5-1 (5) med merknader.

Organisasjon og ledelse

NOKUT har tidligere funnet styringsordningen tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 11/75.

Studentenes læringsmiljø og rettigheter

Søknaden dokumenterer på en tilfredsstillende måte hvem som har ansvar for de oppgaver som er beskrevet i fagskoleloven § 4, og som påvirker studentenes rettigheter. Det kommer tydelig frem at styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø.

Vitnemål

Tilbyders mal for vitnemål inneholder all nødvendig informasjon. Vitnemålet tilfredsstillende kravene i fagskoleloven med forskrifter.

Reglement og forskrifter

NOKUT vurderte sist reglementet i forbindelse med Fagskolen Innlandets søknad om godkjenning av fagskoleutdanningen, jf. NOKUTs sak 11/75. Vi fant der at reglementet var tilfredsstillende.

Etter lovendring – forskrifter

Endringene i fagskoleloven av 1. juli 2016 stiller krav til at tilbydere skal utforme en egen forskrift om opptak (fagskoleloven § 4). Det har tilbyder ikke gjort. Tilbyder må lage en forskrift om opptak som er i tråd med lovens krav og NOKUTs *Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning versjon 1.1* kapittel 4.1. Også reglene om innpassing og fritak må inngå i denne forskriften.

Fagskoleloven stiller også krav til at tilbydere skal utforme en egen forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamen (fagskoleloven § 4). Det har tilbyder ikke gjort. Tilbyder må derfor lage en forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamen som er i tråd med lovens krav og NOKUTs *Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning versjon 1.1* kapittel 4.2.

I forbindelse med endringene i fagskoleloven og kravene til utforming av forskrift for opptak og forskrift for avleggelse og gjennomføring av eksamen, anbefaler vi at tilbyder erstatter dagens reglement med en forskrift. I forskriften bør tilbyder samle alle bestemmelser som gjelder studentenes rettigheter og plikter overfor skolen, slik at studentene enkelt kan finne dem. Der fagskoleloven gir detaljerte bestemmelser om innholdet i reglene, anbefaler vi at tilbyder kopierer lovteksten.

Etter lovendring – andre bestemmelser

Tilbyderen er ikke registrert i Enhetsregisteret i henhold til fagskoleloven § 3. Tilbyderen må registreres i Enhetsregisteret.

I tilbyderens styrevedtekter står det at «Styret kan delegerer sin avgjørelsesmyndighet til rektor i den utstrekning det anser det for formålstjenlig.» Fagskoleloven stiller krav om at enkelte saker kun behandles av styret. Unntaket gjelder §§7, 9, 10, 11 og 12 som etter styrets avgjørelse kan behandles av en lokal klagenemnd. Saker etter disse paragrafene kan ikke behandles av andre organer ved fagskolen utover styret eller den lokale klagenemnden. Rektor kan ikke foreta avgjørelser i disse sakene. Tilbyderen må presisere i styrets vedtekter at delegering av avgjørelsesmyndighet til rektor må være i henhold til gjeldende lov og forskrifter.

1. juli 2016 ble det innført flere bestemmelser i fagskoleloven om disiplinære sanksjoner, jf. §§ 9-12. Tilbyderen har ikke beskrevet i sitt reglement rutiner for utestenging og bortvisning samt studentenes klageadgang på vedtak i disse sakene, jf. fagskoleloven §10. Dette må klargjøres. Vi anbefaler at dette beskrives i tilbyderens forskrift.

Klagebehandling

I fagskoleloven §13 stilles det krav om at det skal opprettes en lokal klagenemnd. NOKUT anbefaler at tilbydere av fagskoleutdanning fastsetter bestemmelsene om klagebehandling i forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamen.

Klagenemnden skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og varamedlemmet for lederen skal fylle de lovbestemte kravene for lagdommere. Lederen og varamedlemmet for lederen skal ikke være ansatt ved fagskolen. To av medlemmene skal være studenter. Vi finner at klagenemndens sammensetning ikke oppfyller kravene i fagskoleloven. Det fremgår ikke krav til leder og varamedlemmet for lederen. Tilbyderen må spesifisere at leder og varamedlemmet for leder av klagenemnden må oppfylle de lovbestemte kravene for lagdommere og kan ikke være ansatt ved fagskolen.

Rutinen for klagebehandling er i samsvar med informasjonen som finnes i tilbyders reglement. Det er tydelig hvilke saker som behandles av styret og av klagenemnden. Vi finner at fordelingen av saker er i tråd med fagskolelovens krav.

For å tydeliggjøre klagerutiner bør tilbyderen beskrive i sin forskrift at ved krav om ny sensur grunnet klage over karakter, skal sensorene ikke få opprinnelig karakter, sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen.

NOKUTs anbefaling

I dette avsnittet kommer NOKUT med noen generelle anbefalinger som vi gir til alle tilbydere på grunn av endringene i fagskoleloven som trådte i kraft 1. juli 2016.

I forbindelse med endringene i fagskoleloven og kravene til utforming av forskrift for opptak og forskrift for avleggelse og gjennomføring av eksamen, anbefaler vi at tilbyder erstatter dagens reglement med en forskrift. I forskriften bør tilbyder samle alle bestemmelser som gjelder studentenes rettigheter og plikter overfor skolen, slik at studentene enkelt kan finne dem. Der fagskoleloven gir detaljerte bestemmelser om innholdet i reglene, anbefaler vi at tilbyder kopierer lovteksten.

Vi anbefaler også at tilbyder utarbeider en instruks for klagebehandling, der det fremgår hvordan klagenemnda er sammensatt, hvilke saker klagenemnd og styre er ansvarlige for, og rutinen for klagebehandling. Hensikten med et slikt dokument er å gi en samlet fremstilling av hvordan tilbyder håndterer klagesaker.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- lage en forskrift om opptak, innpassing og fritak som er i tråd med lovens krav og NOKUTs *Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning versjon 1.1* kapittel 4.1

- lage en forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamen som er i tråd med lovens krav og NOKUTs *Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning versjon 1.1* kapittel 4.2
- registreres i Enhetsregisteret
- presisere i styrets vedtekter at delegering av avgjørelsesmyndighet til rektor må være i henhold til gjeldende lov og forskrifter
- spesifisere at leder og varamedlemmet for leder av klagenemden må oppfylle de lovbestemte kravene for lagdommere og at de ikke kan være ansatt ved fagskolen
- beskrive rutinene sine for utestenging og bortvisning samt studentenes klageadgang på vedtak i disse sakene

Tilbyder bør

- beskrive at ved ny sensur grunnet klage over karakter, skal sensorene ikke få opprinnelig karakter, sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen
- erstatte reglement med forskrift og samle alt i én forskrift

3 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

3.1 Oppsummering

Vi i den sakkyndige komiteen har gått gjennom tilsendte dokumenter, deriblant søknadsskjema og studieplan, samt veiledning fra NOKUT. Vi har deltatt på skrivemøte hos NOKUT og har hatt en felles skrive dag samt kontakt via telefon og på e-post i perioden november 2016 til januar 2017.

Fagskoletilbudet er tenkt gitt som et nettbasert tilbud med samlinger lagt til Hvam videregående skole og Sogn jord- og hagebruksskole (heretter SJH). Dette er to gode og velkjente fagmiljøer innen landbruksutdanning i Norge, der tilbyder har angitt vel kvalifiserte faglærere som deltakende i fagskoletilbudet.

Vi mener at det fremlagte fagskoletilbudet i økologisk landbruk er godt tilrettelagt for det norske landbruket og vil gi et viktig og interessant tilbud til aktuelle kandidater fra hele landet. Faglig sett mener vi det foreslås en god balanse mellom de ulike delene av fagskoletilbudet der ulike deler av økologisk landbruk er tema og vil gi en bred faglig innføring i ulike emner tilhørende både jord, planter, husdyr og miljø.

Vi finner likevel en del mangler og ting å påpeke. Dette er angitt under vurderingen av de ulike delkapitler av de sakkyndige sin vurdering (kap. 3). De angitte bemerkningene og kommentarene mener vi er fullt mulige å besvare gjennom et tilsvarende svar og vi håper derfor tilbyder vil gi et godt tilsvarende svar og dermed kunne gi dette studietilbudet innen rimelig tid.

3.2 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

3.2.1 Opptak

(1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:

- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

Opptakskrav er beskrevet i studieplanen. Her er ordinært opptakskrav beskrevet som fullført videregående opplæring innen naturbruksprogrammet, med unntak av *fiske og fangst* og *akvakultur*, eller realkompetanse. Vi mener det bør angis tydeligere hvilke utdanningsløp innen naturbruk som er relevant for opptak. Under beskrivelsen av realkompetanse så påpekes det at søkerne må ha 5 års relevant yrkespraksis fra landbruksproduksjon. Her mener vi det må presiseres hvilken type realkompetanse som er relevant med innen jord, skog og hagebruk.

Vi anser ikke det formelle opptakskravet og ordningen for realkompetansevurdering som tilfredsstillende, og ber tilbyder om å komme med et tilsvarende svar til dette.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- angi hvilke utdanningsløp innen naturbruk som er relevant for opptak
- presisere om relevant yrkespraksis for realkompetansevurdering omfatter både skog, jord og hagebruk

3.2.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Tilbyder har lagt frem samarbeidsavtaler med seks ulike aktører. Vi finner at alle er relevante aktører innen fagfeltet. Avtalene er etter en mal der samarbeidspartneren krysser av for hvilke tiltak de er åpne for; her finner vi blant annet at det skal samarbeides om undervisning, sensur og videre utvikling av studiet.

Vi vurderer avtalepartnerne og avtalenes innhold som tilfredsstillende for å sikre utdanningens læringsutbytte.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.2.3 Standarder, konvensjoner og avtaler

(3) Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillende kravene i disse.

Beskrivelse

Kravet er ikke relevant for denne utdanningen

3.2.4 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Beskrivelse

Kravet er ikke relevant for denne utdanningen

3.2.5 Fagskolepoeng og arbeidsmengde

(5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500–1800 timer per år.

Vurdering

Det er ikke fullstendig sammenheng mellom søknaden og studieplanen i forhold til blant annet antallet samlinger, antallet timer totalt i studiet og beskrivelsen av gjennomføringen av studiet. Antall samlinger studiet inneholder er forskjellig oppgitt i søknadsskjemaet og studieplanen, og det er dermed uklart om studiet inneholder 19 eller 20 samlinger totalt. Det beskrives at 60 % av studiet skal gjennomføres på Hvam, og 40 % i Aurland, men det er ikke satt noe antall på hvor mange samlinger som foregår på de to ulike stedene. Timetallet er oppgitt på ulik måte ulike steder i studieplanen. Tilbyder må klargjøre de faktiske forholdene rundt samlingene.

Utdanningen har et omfang på 60 fagskolepoeng, som tilsvarer et år på heltid. Vi mener dette er realistisk for at studentene skal oppnå et tilfredsstillende læringsutbytte innen fagfeltet økologisk landbruk.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- klargjøre hvor mange samlinger som inngår i studiet og hvor mange timer som skal tilbringes på de to ulike studiestedene ved samling
- gi full oversikt over hvor mange timer som inngår i studiet, og sørge for at studieplanen er konsistent på dette området

3.3 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

3.3.1 Sakkyndiges vurdering

Struktur

I både søknadsskjemaet og studieplanen finner vi at læringsutbyttebeskrivelsen består av tre kategorier: kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Vi finner også at alle utbyttene i LUB er plassert i riktig kategori i henhold til NKR.

I søknaden er dette beskrevet på en overordnet og oversiktlig måte, og ligger på et detaljert nivå som er tilstrekkelig for at kandidaten kan sette seg inn i, og forstå planen og sammenhengen mellom læringsutbyttene.

Nivå

Læringsutbyttene er på riktig nivå i NKR, nivå 5.1.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Vi mener at læringsutbyttebeskrivelsen på en god måte fremstiller hvilken kompetanse studentene skal ha oppnådd etter endt studie. Vi finner også at dette samsvarer med tilbyders mål for studiet, angitt i studieplanens kapittel 1.4.

Faglig innhold/profil

LUB beskriver tydelig at kandidaten skal være i stand til å produsere mat etter økologiske prinsipper og regler og antyder at studenten etter endt utdanning vil besitte rådgiverkompetanse på feltet.

Et generisk punkt i NKR i kategorien *generell kompetanse* sier at kandidaten skal kunne «utføre arbeid etter utvalgte målgruppers behov». Tilbyders fagspesifikke utforming av punktet er som følger: «kan utføre arbeid etter gjeldende standarder og krav til økologisk produksjon, og med den kvalitet som forbruker og samfunnet etterspør». Mange som driver økologisk landbruk selger ikke direkte til forbruker, og vi finner det derfor hensiktsmessig å inkludere foredlings- og matvareindustrien som en målgruppe i læringsutbyttet.

Andre vurderinger

I studieplanens kapittel 5 er det en detaljert beskrivelse av hvert emne med tilhørende læringsutbytte. Dette gir en konkret og oversiktlig beskrivelse av hvordan kandidatene i hvert enkelt emne skal tilegne seg kunnskapen som skal ende i spesifikke læringsutbytter.

I tillegg er det i kapittel 6.11 en skjematisk oversikt over læringsutbytte for alle emnene i studiet. Denne gir en god sammenfatning av hvilke emner som skal dekke opp de ulike overordnede læringsutbyttene og ikke minst læringsutbytte for de ulike emnene.

Det er ett punkt fra NKR, i kategorien *generell kompetanse*, som vi ikke finner i utdanningens LUB: «[Kandidaten] kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper». Det er mulig tilbyder tenkte dette var dekket med at kandidaten «har utviklet... et godt grunnlag for å

diskutere...», men det mener vi ikke er tilstrekkelig. Ettersom tilbyder i søknaden ikke har angitt og begrunnet utelatelse av noen punkter fra NKR, mener vi at dette punktet må utformes og legges til.

I LUB gjentas et læringsutbytte to ganger: «kan utføre arbeid etter gjeldende standarder og krav til økologisk produksjon, og med den kvalitet som forbruker og samfunnet etterspør».

Se for øvrig vår vurdering av utdanningens innhold og emner under punkt 3.4.2.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må utforme et nytt læringsutbytte under generell kompetanse som dekker NKRs «[Kandidaten] kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper»

Tilbyder bør

- inkludere foredlings- og matindustrien som mulig målgruppe for fagskolestudiet i økologisk landbruk
- fjerne dobbeltoppføringen av LUB-en «kan utføre arbeid etter gjeldende standarder og krav til økologisk produksjon, og med den kvalitet som forbruker og samfunnet etterspør».

3.4 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

3.4.1 Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Vi mener at utdanningens navn, *økologisk landbruk*, er dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.4.2 Utdanningens innhold og emner

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

Studiet er bygd opp av tre emner, på til sammen 50 fagskolepoeng, og et avsluttende hovedprosjekt på 10 fagskolepoeng.

Emnene er som følger:

- Emne 1. Driftsledelse og økonomi. Innhold i emnet er: a) rammevilkår, b) bedriftsøkonomi, inkludert regnskapsanalyse, c) strategi og ledelse, d) næringsutvikling og næringsetablering. Emnet er på 13 fagskolepoeng.
- Emne 2. Jord og plantekultur. Innhold i emnet er: a) jordarbeiding og jordøkologi, b) vekstskifte, c) gjødselplanlegging, d) plantevern og skadegjørere, e) plantekultur med dyrkingsteknikk og produksjonsøkonomi, f) planteforedling, g) urbant landbruk. Emnet er på 25 fagskolepoeng.
- Emne 3. Husdyrproduksjon. Innhold i emnet er: a) husdyras plass i økologisk landbruk, b) stell og oppstalling, c) avlslære, d) fôring og beitebruk, e) økonomi og rammebetingelser. Emnet er på 12 fagskolepoeng.
- Hovedprosjekt inkludert øvelse 40 timer. Innhold i emnet: hovedprosjektet er et tverrfaglig fordypningsprosjekt knyttet til ett eller flere emner i utdanningen, der prosjektet knyttes til et konkret case som studenten velger i samråd med emneansvarlig. Hovedprosjektet er på 10 fagskolepoeng.

Vi mener at emnene er godt satt sammen rent faglig for å nå læringsutbyttet som er beskrevet, for det enkelte emnet og for utdanningens overordnede utbytte. Det er en faglig overvekt knyttet til emne 2 og vi mener at tilbyder gjør rett i det. I økologisk landbruk er jord- og plantedyrking essensielt; jorda er svært viktig for både lagring av næringsstoffer i økologisk landbruk og som vokseplass for planter som skal høstes. Hovedprosjektet er på 1/6 av den totale belastningen. Vi mener at tilbyder har valgt rett strategi og finner at utdanningens omfang er godt fordelt mellom de tre hovedemnene og hovedprosjektet.

Litteraturen som presenteres anser vi som godt sammensatt og tilstrekkelig for den omsøkte utdanningen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.4.3 Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Studieplanen er inndelt i følgende deler:

- 1) Felles informasjon
- 2) Organisering og arbeidskrav

- 3) Vurdering og eksamen
- 4) Sluttdokumentasjon
- 5) Emnebeskrivelser og tilhørende læringsutbytte
- 6) Vedlegg.

Vi mener at studieplanen er oversiktlig og ryddig satt opp, og gir en god og dekkende beskrivelse av studiet. NOKUT gir veiledning om hva en studieplan skal inneholde og vi finner at alle disse elementene inngår i studieplanen og er omtalt på en tilfredsstillende måte. Vi vil påpeke viktigheten av å oppdatere planen løpende, etter enhver tids gjeldende politikk og regelverk, spesielt for kap. 1 i planen. Vi anbefaler at målet i kap. 1.4 justeres for å stemme bedre overens med målgruppene som er nevnt i kap. 1.5. Vi finner det vi med stor sannsynlighet antar er en faktafeil i antallet økologiske produsenter, s. 4. (kap 1.3) i studieplanen: Tilbyder angir at det finnes 23232 økologiske produsenter. Vi har ikke fasiten her, men Debio¹ oppgir at det ved utgangen av 2015 var 195 «primærprodusenter»; muligens ulik datagrunnlag, men tilbyders antall synes i alle fall usannsynlig høyt. Vi vil ikke underslå kravet på grunn av dette, men håper da at tilbyder tar tak i det selv om det er et «bør-punkt», for å gi søkere og studenter et riktig bilde av yrkesfeltet: Dersom tallet er feil bør det endres; dersom tilbyder mener tallet er riktig ønsker vi en redegjørelse for hvordan det er utregnet.

Litteraturen presenteres under hvert emne. Dette gir studentene tydelig informasjon om hva som er relevant for å oppnå læringsutbyttene for de ulike emnene. Som nevnt tidligere i rapporten, anser vi litteraturen som godt sammensatt og tilstrekkelig for den omsøkte utdanningen.

I søknaden skriver tilbyder at studieplanen gjøres kjent for studentene ved oppstart av utdanningen og den vil bli liggende i Fronter. Faglærere kan også i løpet av utdanningen vise til studieplanen «der det er hensiktsmessig». Dette er en litt merkelig formulering, ettersom det er opplagt hensiktsmessig at studentene har et aktivt forhold til studieplanen. Vi vil anbefale at faglærerne trekker frem studieplanen i forbindelse med hvert emne, da studieplanen detaljerer hva som inngår i hvert emne.

Det står videre i søknaden at utdanningen vil markedsføres med egne brosjyrer. Vi mener at det i så fall bør tydelig fremgå av disse brosjyrene hva utdanningens læringsutbytte er.

I sum mener sakkyndig komite at studieplanens oppbygging og struktur bidrar til at studentenes læringsutbytte oppnås. Vi mener også at studieplanen i sin helhet er forståelig, og i all hovedsak inneholder den informasjonen som studentene trenger. Der eventuelle avvik måtte forekomme har vi trukket det fram i vurderingen av øvrige krav i denne rapporten.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- oppdatere målet i kap. 1.4 til å omfatte mer enn praktikere
- oppdatere en faktafeil om antallet økologiske produsenter i kap 1.3 i studieplanen
- opplyse søkere om utdanningens læringsutbytte

¹ «Debio er en medlemsorganisasjon som skal sikre tillit og samarbeid mellom alle parter innen produksjon, omsetning og forbruk av økologiske varer.» - www.debio.no

3.5 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

3.5.1 Veiledning og oppfølging

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

Fagskolen Innlandet gir i både søknaden og studieplanen en beskrivelse av hvilken veiledning og oppfølging studentene vil få gjennom hele studiet. Tilbyder angir i søknadens punkt 7.2, Undervisningsformer og læringsaktiviteter, at alle faglærere vil være tilgjengelig for veiledning. Kap 2.3 i studieplanen angir at det i forbindelse med oppgaveløsning, prosjektarbeid og laboratorieøvelser, vil bli gitt individuell veiledning underveis, og på innlevert oppgave/produkt.

Av Tabell 2: Informasjon om den pedagogisk ansvarlige for utdanningen: _Økologisk landbruk (heretter Tabell 2) fremgår det hvordan tilbyder vil utvikle det pedagogiske opplegget for utdanningen. Alle lærere, de faglige ansvarlige, den pedagogisk ansvarlige og «klassens tillitsvalgte» (to studenter antar vi) vil involveres i arbeidet. Redegjørelsen av hvordan utviklingen foregår er litt uklar. Det er tydelig at det vil holdes teammøter der alle lærere møter i tillegg til de faglige ansvarlige, den pedagogisk ansvarlige og «klassens tillitsvalgte». Det er ikke tydelig om «teammøtene» er det samme som «månedlige møter». Dersom det er det samme synes vi det virker litt vel omfattende at ni faglig ansatte og en eller to studenter skal møtes månedlig, og særlig med tanke på at studenter og ansatte skal reise mellom Hvam og SJH som er ganske langt fra hverandre. Tilbyder bør tydeliggjøre hva som er tilfellet – eventuelt vurdere hvor nødvendig det er med så omfattende månedlige møter. Det fremgår at det i tillegg vil holdes månedlige avdelingsmøter for «overordnet fokus på utvikling av felles praksis rundt studentenes læring», men det er uklart hvem dette involverer. Vi sitter uansett med inntrykk av at tilbyder har et pedagogisk opplegg som vil ivareta studentene på en god måte.

Det er i kap. 2.5 i studieplanen oppgitt responstider for dialogen mellom student og fagskolen. Vi har merket oss at det er angitt en maksimal svartid på to arbeidsdager for faglige henvendelser, og to uker på innleverte arbeider. Vi anser dette som hurtig tilbakemelding og mener systemet for responstid og tilbakemeldinger og systemet for veiledning og oppfølging, som angitt i søknadens punkt 7.1, er tilfredsstillende.

Vi mener at tilbyder bør trekke noe av informasjonen fra søknaden inn i studieplanen, så det blir tydeligere for studentene hvilket opplegg for veiledning og oppfølging de kan forvente.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør tydeliggjøre hvem som deltar på hvilke møter rundt det pedagogiske opplegget.

3.5.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

Tilbyder legger opp til varierte undervisningsformer og læringsaktiviteter, for at studentene skal nå beskrevet læringsutbytte. Det vil bli brukt ulike pedagogiske tilnæringsmåter, og studentene skal medvirke i beslutningsprosessene underveis. Det legges opp til en blanding av forelesninger, veiledning, arbeid i grupper og individuell veiledning under samlingene. Læringsplattformen Fronter skal benyttes. Undervisningsopplegget er beskrevet på en god måte og vi finner det tilfredsstillende, men vi finner likevel grunn til å kommentere et forhold:

Det kunne vært noe bedre sammenheng og konsistens i de metoder og pedagogiske tilnæringer som er beskrevet i studieplanens kap. 2.3 (første henvisning) og søknaden. I studieplanen brukes det litt vel mange ord. Vi mener det vil være nyttig for leserne (særlig studenten) om det var noe mer konkret beskrevet. I det minste mener vi at det bør finnes noen konkrete eksempler på hvordan tilbyder tenker at undervisningsformene og læringsaktivitetene skal skje. Det er for øvrig bra at tilbyder angir konkret for hvert emne hvilke undervisningsformer og læringsaktiviteter som er aktuelle for det enkelte emnet.

Som kommentert i 3.2.5 *Fagskolepoeng og arbeidsmengde* beskrives at 60 % av studiet skal gjennomføres på Hvam, og 40 % i Aurland, men det er ikke satt noe antall på hvor mange samlinger som foregår på de to ulike stedene. Timetallet er oppgitt på ulik måte ulike steder i studieplanen. Dette må tilbyderen klargjøre.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- klargjøre hvor mange samlinger som inngår i studiet og hvor de finner sted
- gi full oversikt over hvor mange timer som inngår i studiet, og sørge for at studieplanen er konsistent på dette området

Tilbyder bør sørge for bedre sammenheng og konsistens i de metoder og pedagogiske tilnæringer som er beskrevet i studieplanens kap. 2.3 (første henvisning) og søknaden: Det bør forekomme mer konkret informasjon, for eksempel noen konkrete eksempler.

3.6 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

3.6.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Det er lagt ved oversikt over alle lærere som er tilknyttet studiet, fordelt på separate oversikter for Hvam VGS og SJH. I søknaden er det beskrevet at 60 % av studiet undervises ved Hvam VGS, samt eksamensgjennomføring. Fagskolen Innlandet skriver i søknaden at ansattes kompetanse er nedfelt i eget strateginotat, og at faglig oppdatering vil bli utført ved behov. Det beskrives i søknaden at dette også gjelder personer i samarbeidende institusjoner.

Kravspesifikasjonen

Tilbyder har lagt ved et dokument hvor de fremmer en generell kravspesifikasjon og stiller mer spesifiserte krav til enkelte utdanninger. *Økologisk landbruk* er ikke blant de utdanningene som har fått en fagspesifikk kravspesifikasjon i dette dokumentet. Tilbyder må utforme en konkretisert kravspesifikasjon for undervisningspersonalets kompetanse, tilsvarende det de har gjort for blant annet *økonomi og ledelse*. Før det er gjort kan vi ikke se om personalet oppfyller tilbyders krav.

Formell utdanning

Vi mener at lærerpersonalet som er satt opp i oversikten samlet sett innehar tilstrekkelig formell kompetanse for å gjennomføre utdanningen, med de ulike fagfelt, slik studieplanen angir.

Pedagogisk kompetanse og den pedagogisk ansvarlige

Vi mener at lærerpersonalet som er satt opp i oversikten samlet sett innehar tilstrekkelig pedagogisk kompetanse for å gjennomføre utdanningen, slik studieplanen angir. Vi finner enkeltlærere uten PPU eller masterutdanning i pedagogikk, men disse har i gjengjeld lang undervisningserfaring. Vi mener også at pedagogisk ansvarlig, angitt i Tabell 2, innehar nødvendig kompetanse. Se punkt 3.5.1 *Veiledning og oppfølging* for vurdering av det pedagogiske opplegget.

Digital kompetanse

Vi mener at lærerpersonalet som er satt opp i oversikten samlet sett innehar tilstrekkelig digital kompetanse for å gjennomføre utdanningen, slik studieplanen angir. I søknaden er det også angitt at

digital kompetanse er tilgjengelig fra IT-seksjonen hos Fagskolen Innlandet, og fra Oppland Fylkeskommune som skoleeier.

Relevant og oppdatert yrkeserfaring

Vi mener at lærerpersonalet som er satt opp i oversikten samlet sett innehar relevant og oppdatert yrkeserfaring for å gjennomføre utdanningen, slik studieplanen angir.

Annet

Forholdstallet mellom ansatte og studenter er i søknadsskjemaet og kravspesifikasjonen angitt å være 1:20. Forholdet mellom antallet ansatte og studenter er imidlertid 1,6:20, da 1,6 årsverk er knyttet til utdanningen og det åpnes for å ta opp 20 studenter. Ett årsverk er tilknyttet samlingsstedet Hvam og 0,6 årsverk på studiestedet Sogn. Derfor er det heller ikke riktig slikt det nå er angitt hvor det i «hovedsøknadsskjemaet» er angitt 1,6 årsverk under 8.2.1 (for Hvam vgs spesifikt) og 1 årsverk i «tilleggsskjemaet» (for Sogn spesifikt).

Det nevnes i både studieplanen og søknaden at gjesteforelesere kommer fra samarbeidspartnere. Dette kommer da i tillegg til de 1,6 årsverk gjennom tilbyder. Ressurser til pedagogisk og faglig ledelse kommer også i tillegg til de 1,6 årsverk i studiet. Det er meget tilfredsstillende at tilbyder ikke bare har et godt minste forholdstall (1:20), men også legger opp til å ha ytterligere lærerkrefter (gjesteforeleserne) tilknyttet utdanningen.

Vi ser på nettsidene til SJH at lærerne nevnt i Tabell 1 SJH², er ansatt på skolen. Dette gjør at vi tviler på at tilbyder har fylt ut tabellen korrekt. Som eksempel kan vi ta første person i tabellen: Han er angitt å være ansatt hos tilbyder med 100 % stilling. Det kan ikke være tilfellet når han ifølge nettsidene til SJH har jobbet der i kombinert stilling siden 1990. Tilbyder må gå over begge tabellene og sørge for at det korrekt angis hvor mange prosent hver person er ansatt hos Fagskolen Innlandet. Tilbyder må også redegjøre for hvorvidt lærere ved det ene studiestedet bidrar på det andre. Vi ser for oss at følgende er en ryddig måte å gjøre det på: Personer som skal ha virke begge stedene føres i begge tabellene og i kolonnene for undervisning og veiledning angis prosent på det studiestedet den enkelte tabellen omfatter.

I forbindelse med at fagmiljøet synes å være delt mellom to studiesteder med stor geografisk avstand ønsker vi at tilbyder redegjør for hvordan de tenker å bygge opp om *ett fagmiljø*.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- utforme en konkretisert kravspesifikasjon for undervisningspersonalets kompetanse
- redegjøre for hvor undervisningspersonalet er ansatt og sørge for at de har styringsrett over personalet i den grad de skal bidra i utdanningen
- tydeliggjøre hvem som eventuelt vil bidra på begge studiestedene
- redegjøre for hvordan fagmiljøet totalt sett skal fungere, siden studiet gis på to ulike steder med ulike fagpersoner tilknyttet disse

² Tabellen over undervisningspersonalet for fagskoleutdanningen ved studiestedet Sogn jord- og hagebruksskule

3.6.2 Praksisveiledere

(2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Beskrivelse

Kravet er ikke relevant for utdanningen.

3.6.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Tilbyder har tilknyttet seg et bredt undervisningspersonell som er lokalisert på to ulike undervisningssteder; Hvam videregående og SJH. Det er totalt sett 7 lærere i 160 % stilling, alle med lang ansiennitet innen sitt fagfelt. I gjennomsnitt har hver lærer 23 % stilling knyttet til studiet. Vi har observert at to lærere er tilknyttet studiet i 40 % stilling hver, mens den læreren med lavest stillingsprosent jobber 10 % i studiet.

At tilbyder legger opp til å knytte mer enn et halvt år ekstra årsverk til utdanningen gjør at vi mener at både størrelse og stabilitet er godt nok for gjennomføre de fastsatte læringsaktiviteter. Forholdstallet 1:20, som er mindre enn det faktiske tilfellet (ca. 1,6:20) er meget tilfredsstillende.

Utover dette må vi også se på hvilket opplegg tilbyder har ved eventuelt fravær blant lærerne. I søknadsskjemaet beskriver tilbyder at de har tilgang på mange lærere med relevant kompetanse på Hvam vgs. og ved SJH. Videre har tilbyder også mulighet til å få hjelp fra samarbeidspartnere. Dette synes mer enn tilstrekkelig.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6.4 Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Faglig ansvarlig har som oppgave å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i studieplanen, og oppnår læringsutbyttet gjennom oppfølging og bruk av Fagskolen Innlandet sitt KS-system. I søknaden vises det til «rutine 1.4.1», men denne ligger ikke vedlagt søknaden; det fremgår imidlertid av årshjulet i systembeskrivelsen (s. 14) hvilke prosesser den rutinen angår. Det fremgår imidlertid ikke noen nevning av faglige ansvarlige. Det er uklart om «faglig ansvarlig» da inngår som «lærere», «teamleder» eller «avd. ledere». På grunnlag av punkt 3.4.2 i systembeskrivelsen antar vi at det er «teamleder». Vi vil på generelt grunnlag anbefale tilbyder å bruke «faglig ansvarlig»-begrepet. Vi finner opplegget tilfredsstillende og har tiltro til at den/de faglige ansvarlige vil kunne sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet.

Det fremgår av tabellene over personalet på de to studiestedene at tilbyder har to ulike fagansvarlige: en tilknyttet Hvam VGS og en tilknyttet SJH. Vi vurderer begge som kompetente, men for å sikre en faglig god og helhetlig koordinering, mener vi at tilbyder bør samle fagansvaret på én person. Den andre personen kan fungere som teamleder på sitt studiested.

Vi ser at begge personene som er angitt som faglig ansvarlige er ansatt i minimum 50 % stillinger.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- tydeliggjøre i systembeskrivelsen hvilket ansvar faglige ansvarlige har, ganske enkelt ved å bruke det begrepet
- samle faglig ansvar på en og samme person, for å sikre en god og helhetlig faglig ledelse

3.7 Eksamen og sensur (§ 3-6)

3.7.1 Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Studiet består av i alt 4 emner, der emne 1, 2 og 3 er faglige emner som avsluttes med vurdering av en faglig mappe. Vi mener dette sikrer en god og helhetlig arbeidsinnsats gjennom emnet, noe som bør gi god læring underveis. Det er i studieplanen beskrevet to ulike vurderingsmetoder: bokstavkarakterer og med bestått / ikke bestått. I søknaden er det kun beskrevet vurdering med bokstavkarakter. Det angis at dette gjelder «oppgavene». Dersom dette er «arbeidskrav» burde tilbyder bruke det begrepet. Tilbyder må redegjøre for hvilken ordning som er korrekt og sørge for at den fremgår tydelig av studieplanen. Under hvert emne står det at «[d]et gis en sluttkarakter i emnet som baseres på innhold i vurderingsmappa.» Vi anbefaler å benytte karakterskalaen A–F her ettersom det kun er tre emner i utdanningen og bokstavkarakter synes derfor hensiktsmessig for å gi studentene tydelig

tilbakemelding. Dersom det allerede er tilfellet at det skal gis A–F i disse tre emnene må tilbyder tydeliggjøre det for studentene ved å skrive det.

For emne 1, 2 og 3 er det beskrevet underveisvurdering og sluttvurdering, og det er ikke konsistente opplysninger om hva som danner grunnlaget for sluttkarakteren. I søknaden henvises det til at begge vurderingene inngår i sluttkarakteren, mens det i studieplanen står at kun mappen inngår i vurderingen. Tilbyder må avklare hva som er tilfellet og korrigere feilaktige opplysninger.

Vi er litt usikre på innholdet i kap. 9.1 «Eksamens- og vurderingsordninger» i søknaden til NOKUT, spesielt i forhold til innhold og struktur i underveis- og sluttvurderingen. Vi mener at tilbyder i avsnitt 3, s. 25, i søknaden, må forklare bedre hvordan underveis- og sluttvurderingen skal foregå. Det skrives at dette skal skje i tillegg til «den normal kontakten mellom student og lærer». Vi antar at sluttvurderingen er den formative, men det må klargjøres bedre hvordan det her skal skje en annen vurdering enn det «normale».

På emne 4, ønsker vi en klargjøring av hvordan karakteren på hovedprosjektet vektet mellom det skriftlige arbeidet og den muntlige presentasjonen. Dette er informasjon vi mener studenten skal få vite. For entydig kommunikasjon til studenter mener vi at tilbyder for øvrig, i emnebeskrivelsen, bør bytte ut begrepet «eksamen» med «prosjektoppgaven». Nå brukes de om hverandre.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- redegjøre for hvorvidt mappevurdering gjøres kun med bokstavkarakter eller også med bestått / ikke bestått og sørge for at studieplanen er korrekt. Vi anbefaler på generelt grunnlag utstrakt bruk av karakterskalaen, slik at studentene gis tydelige tilbakemeldinger på sitt nivå.
- sørge for at det er samsvar mellom vurderingsformen i studieplanen og søknaden for emne 1, 2 og 3.
- klargjøre bruken av underveis- og sluttvurdering og korrigere feilaktige opplysninger
- angi hvordan vurderingen på emne 4 vektet i forholdet mellom prosjektoppgaven og muntlig eksamen

Tilbyder bør

- bruke begrep som «prosjektoppgaven» om den skriftlige delen av eksamen.

3.7.2 Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Tabellene over undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen omtaler ingen sensorer. Det foreligger ingen kravspesifikasjon som omtaler krav til sensorer. Søknadsskjemaet nevner i liten grad sensorer og

mye av det som står i søknadsskjemaets punkt 9.2 *sensur* kunne stått i punkt 9.1 om eksamens- og vurderingsformer. Vi savner et tydeligere svar på NOKUTs krav. Vi finner derfor at søknaden er mangelfull på omtale av sensorer og sensurordning. Tilbyder må utforme en kravspesifikasjon som setter krav til sensorer og tilbyder må gi en bedre beskrivelse av sensurordningen og begrunne hvordan den sikrer at vurderingen av studentene skjer på en faglig betryggende måte. Her er det relevant å trekke inn hvorfor bruken av eksterne sensorer fra samarbeidsparter er et godt tiltak.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- utforme krav til sensorenes kompetanse i kravspesifikasjonen
- beskrive og begrunne sensurordningen

3.8 *Infrastruktur (§ 3-7)*

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Vi mener at oversikten over infrastruktur på de to studiestedene Hvam VGS og SJH både hver for seg og til sammen er tilstrekkelig dimensjonert for utdanningen. Det foreligger ingen samlet oversikt, men studiestedene er presentert med separate oversikter. Vi mener videre at lærings- og arbeidsmiljøet er godt nok ivaretatt ved de presenterte lokaler, utstyr, informasjonstjenester og administrative- og tekniske tjenester.

Vi savner en oversikt over muligheten for innlosjering for tilreisende fagskolestudenter sett i forhold skolens øvrige studenter, for begge studiesteder. Ettersom utdanningen vil finne sted på to ulike studiesteder med stor geografisk avstand mener vi det er rimelig at tilbyder tydeliggjør innlosjeringsmuligheter for studentene. Dette er også en grunn til at det er viktig å være tydelig på hvilke og hvor mange samlinger som holdes hvor – slik at studentene kan planlegge tid og økonomi. Vi ser gjerne at tilbyder tilrettelegger i den grad det er mulig (internat / avtalepris på nærliggende plasser).

Videre ønsker vi en redegjørelse for bruken av felles lokaler som for eksempel bibliotek, leseplasser med tilkoblingsmuligheter, grupperom og kantinefasiliteter for tilreisende studenter. Tilgang på bibliotekstjenester som søk og henting av litteratur, må beskrives bedre av tilbyder. I forlengelse av dette, ettersom dette er en nettbasert utdanning med samlinger burde studentene kunne få tilgang til tjenester hjemmefra via VPN.

Tilbyder har ikke gjort som NOKUT ber om i søknadsskjemaets punkt 10.1 krav til infrastruktur. Nå har tilbyder beskrevet hva de har av infrastruktur, men det er ikke det punktet spør om: Tilbyder må

utforme en kravspesifikasjon for lokaler, utstyr, informasjonstjenester og IKT-ressurser som er nødvendig for gjennomføring av denne utdanningen. Kravspesifikasjonen må dekke alle forhold som er relevante for denne utdanningen og beskrive hva studentene selv må ha av utstyr og hvordan de informeres om dette. Med informasjonstjenester menes for eksempel internett, bibliotek, abonnement på tidsskrift og kunnskapssider på nettet.

Ettersom SJH er et helt nytt studiested, må tilbyder dokumentere at leieforhold av lokaler og tjenester er avklart i en juridisk bindende avtale. Avtalen skal være inngått og signert, men kan ha en bestemmelse om forbehold om godkjenning av utdanningen. Utstyr, lokaler og IKT-ressurser må være dimensjonert i forhold til antall studenter.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- tydeliggjøre tilgang på bibliotekstjenester som søk og henting
- dokumentere at leieforhold av lokaler og tjenester, fra SJH, er avklart i en juridisk bindende avtale

Tilbyder bør

- tydeliggjøre for studentene hvilke muligheter som finnes for innlosjering ved de ulike studiestedene som benyttes på samlingene
- angi muligheten for bruken av felles lokaler på de to studiestedene, på de dager hvor samlingene er lagt.

3.9 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent. Selv om tilbyder kun er forpliktet til å oppfylle må-punktene ber vi om at også våre anbefalinger i bør-punktene etterkommes.

Tilbyder må

- angi hvilke utdanningsløp innen naturbruk som er relevant for opptak
- presisere om relevant yrkespraksis for realkompetansevurdering omfatter både skog, jord og hagebruk
- klargjøre hvor mange samlinger som inngår i studiet og hvor mange timer som skal tilbringes på de to ulike studiestedene ved samling
- gi full oversikt over hvor mange timer som inngår i studiet, og sørge for at studieplanen er konsistent på dette området
- utforme et nytt læringsutbytte under generell kompetanse som dekker NKRs «[Kandidaten] kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper»
- klargjøre hvor mange samlinger som inngår i studiet og hvor de finner sted
- gi full oversikt over hvor mange timer som inngår i studiet, og sørge for at studieplanen er konsistent på dette området
- utforme en konkretisert kravspesifikasjon for undervisningspersonalets kompetanse

- redegjøre for hvor undervisningspersonalet er ansatt og sørge for at de har styringsrett over personalet i den grad de skal bidra i utdanningen
- tydeliggjøre hvem som eventuelt vil bidra på begge studiestedene
- redegjøre for hvordan fagmiljøet totalt sett skal fungere, siden studiet gis på to ulike steder med ulike fagpersoner tilknyttet disse
- redegjøre for hvorvidt mappevurdering gjøres kun med bokstavkarakter eller også med bestått / ikke bestått og sørge for at studieplanen er korrekt. Vi anbefaler på generelt grunnlag utstrakt bruk av karakterskalaen, slik at studentene gis tydelige tilbakemeldinger på sitt nivå.
- sørge for at det er samsvar mellom vurderingsformen i studieplanen og søknaden for emne 1, 2 og 3.
- klargjøre bruken av underveis- og sluttvurdering og korrigere feilaktige opplysninger
- angi hvordan vurderingen på emne 4 vektet i forholdet mellom prosjektoppgaven og muntlig eksamen
- utforme krav til sensorenes kompetanse i kravspesifikasjonen
- beskrive og begrunne sensorordningen
- tydeliggjøre tilgang på bibliotekstjenester som søk og henting
- dokumentere at leieforhold av lokaler og tjenester, fra SJH, er avklart i en juridisk bindende avtale

Tilbyder bør

- inkludere foredlings- og matindustrien som mulig målgruppe for fagskolestudiet i økologisk landbruk
- fjerne dobbeltoppføringen av LUB-en «kan utføre arbeid etter gjeldende standarder og krav til økologisk produksjon, og med den kvalitet som forbruker og samfunnet etterspør».
- oppdatere målet i kap. 1.4 til å omfatte mer enn praktikere
- oppdatere en faktafeil om antallet økologiske produsenter i kap 1.3 i studieplanen
- opplyse søkere om utdanningens læringsutbytte
- tydeliggjøre hvem som deltar på hvilke møter rundt det pedagogiske opplegget
- sørge for bedre sammenheng og konsistens i de metoder og pedagogiske tilnærminger som er beskrevet i studieplanens kap. 2.3 (første henvisning) og søknaden: Det bør forekomme mer konkret informasjon, for eksempel noen konkrete eksempler.
- tydeliggjøre i systembeskrivelsen hvilket ansvar faglige ansvarlige har, ganske enkelt ved å bruke det begrepet
- samle faglig ansvar på en og samme person, for å sikre en god og helhetlig faglig ledelse
- bruke begrep som «prosjektoppgaven» om den skriftlige delen av eksamen
- tydeliggjøre for studentene hvilke muligheter som finnes for innløsning ved de ulike studiestedene som benyttes på samlingene
- angi muligheten for bruken av felles lokaler på de to studiestedene, på de dager hvor samlingene er lagt.

4 Tilvarsrunde

NOKUT mottok 22. februar 2017 tilbakemelding fra søkeren, på vår innledende administrative vurdering og de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt de sakkyndiges tilleggsvurdering av de opprinnelig underkjente kravene.

4.1 Søkerens tilbakemelding

Nedenfor følger våre tilsvaer med kommentarer til de MÅ- og BØR-punkter. I tillegg følger det vedlagt de av skolens KS-rutiner som er omtalt, forskrift og justert studieplan.

Tilbyder må:

- lage en forskrift om opptak, innpassing og fritak som er i tråd med lovens krav og NOKUTs *Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning versjon 1.1* kapittel 4.1
Se vedlegg: Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Innlandet
- lage en forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamen som er i tråd med lovens krav og NOKUTs *Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning versjon 1.1* kapittel 4.2
Se vedlegg: Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Innlandet
- registreres i Enhetsregisteret
Viser til e-postkorrespondanse med NOKUT (17.feb.17)
- presisere i styrets vedtekter at delegering av avgjørelsesmyndighet til rektor må være i henhold til gjeldende lov og forskrifter
Vedtekter for styret er endret. Se vedlegg KS-rutine 3.4.1
- spesifisere at leder og varamedlemmet for leder av klagenemden må oppfylle de lovbestemte kravene for lagdommere og at de ikke kan være ansatt ved fagskolen
Se vedlegg: Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Innlandet §4 -1 (2)
- beskrive rutinene sine for utestenging og bortvisning samt studentenes klageadgang på vedtak i disse sakene
Se vedlegg: Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Innlandet Kap. 7
- angi hvilke utdanningsløp innen naturbruk som er relevant for opptak
Programområdene landbruk, gartnerinæring, anleggsgartnerfaget, hestefaget, naturbruk og reindrift. Studieplanen er oppdatert
- presisere om relevant yrkespraksis for realkompetansevurdering omfatter både skog, jord og hagebruk
Relevant yrkespraksis innen jord- og hagebruk. Studieplanen er oppdatert
- klargjøre hvor mange samlinger som inngår i studiet og hvor mange timer som skal tilbringes på de to ulike studiestedene ved samling
22 samlinger inkl. 2 samlinger for prøveforelesning og gjennomføring av eksamen emne 4, hvorav 7 på SJH og 15 på Hvam vgs. Studieplanen er oppdatert
- gi full oversikt over hvor mange timer som inngår i studiet, og sørge for at studieplanen er konsistent på dette området
1575 timer, Studieplanen er oppdatert og konsistent.
- utforme et nytt læringsutbytte under generell kompetanse som dekker NKR's «[Kandidaten] kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper»

Nytt strekpunkt 4 er lagt inn i tabellen generell kompetanse, side 9.

- klargjøre hvor mange samlinger som inngår i studiet og hvor de finner sted
Av totalt 22 samlinger (inkl 2 samlinger for gjennomføring av eksamensordning) vil 7 gjennomføres ved Sogn Jord- og Hagebrukskole og 15 ved Hvam vgs.
- gi full oversikt over hvor mange timer som inngår i studiet, og sørge for at studieplanen er konsistent på dette området
1575 timer, Studieplanen er oppdatert og konsistent
- utforme en konkretisert kravspesifikasjon for undervisningspersonalets kompetanse
KS-rutine 3.3.1 er endret. Se vedlegg Kompetansekrav lærere og sensorer, FI
- redegjøre for hvor undervisningspersonalet er ansatt og sørge for at de har styringsrett over personalet i den grad de skal bidra i utdanningen
Personalet er ansatt på SJH og Hvam vgs, og forholdet mellom skolene og Fagskolen Innlandet reguleres gjennom egne avtaler.
- tydeliggjøre hvem som eventuelt vil bidra på begge studiestedene
Tabellene Undervisningspersonalet er oppdatert og lagt ved
- redegjøre for hvordan fagmiljøet totalt sett skal fungere, siden studiet gis på to ulike steder med ulike fagpersoner tilknyttet disse
Viser til KS-rutine 0.1.1 Systembeskrivelse. I tillegg vil fagansvarlig være tilgjengelig på alle samlinger. Det gjennomføres felles planleggingsmøter med kjernepersonell (teamleder, fagansvarlig, emneansvarlig og pedagogisk ansvarlig). KS-rutinen er vedlagt.
- redegjøre for hvorvidt mappevurdering gjøres kun med bokstavkarakter eller også med bestått / ikke bestått og sørge for at studieplanen er korrekt. Vi anbefaler på generelt grunnlag utstrakt bruk av karakterskalaen, slik at studentene gis tydelige tilbakemeldinger på sitt nivå. Pkt. 3.2 i Studieplanen er endret
- sørge for at det er samsvar mellom vurderingsformen i studieplanen og søknaden for emne 1, 2 og 3.
Studieplanen er endret under pkt.5 Emnebeskrivelser og tilhørende læringsutbytte (vurderingsform)
- klargjøre bruken av underveis- og sluttvurdering og korrigerende feilaktige opplysninger
Studieplanene er endret jfr. punkt over. Viser til KS-rutine 1.5.1.1 pkt. 2.2
- angi hvordan vurderingen på emne 4 vektet i forholdet mellom prosjektoppgaven og muntlig eksamen
Studieplanen er endret Se pkt.4.4 Eksamensordning (s.16) og pkt.5.4 Emne 4 (s.28)
- utforme krav til sensorenes kompetanse i kravspesifikasjonen
Rutine 3.3.1 er endret. Se vedlegg
- beskrive og begrunne sensurordningen
Studieplan kap.4.4 (s.16) er endret.
- tydeliggjøre tilgang på bibliotekstjenester som søk og henting
Kravspesifikasjon er utarbeidet og vedlagt
- dokumentere at leieforhold av lokaler og tjenester, fra SJH, er avklart i en juridisk bindende avtale
Avtale mellom SJH og FI. Se vedlegg Samarbeidsavtale FI og SJH

Tilbyder bør:

- beskrive at ved ny sensur grunnet klage over karakter, skal sensorene ikke få opprinnelig karakter, sensorens begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen

- Se vedlegg: Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Innlandet §4 -3 (4)
- erstatte reglement med forskrift og samle alt i én forskrift
- inkludere foredlings- og matindustrien som mulig målgruppe for fagskolestudiet i økologisk landbruk
- Studieplan kap.1.9 (s.9) er oppdatert
- fjerne dobbeltoppføringen av LUB-en «kan utføre arbeid etter gjeldende standarder og krav til økologisk produksjon, og med den kvalitet som forbruker og samfunnet etterspør».
- Fjernet en oppføring på s. 8 i studieplanen
- oppdatere målet i kap. 1.4 til å omfatte mer enn praktikere
- Praktikere erstattet med «Studenten» i studieplan (s.5). Studieplanen er oppdatert.
- oppdatere en faktafeil om antallet økologiske produsenter i kap 1.3 i studieplanen
- Studieplanen kap.1.3 (s.4) er endret
- opplyse søkere om utdanningens læringsutbytte
- Blir lagt ut på studiestedenes nettsider sammen med øvrig informasjon om studiet.
- tydeliggjøre hvem som deltar på hvilke møter rundt det pedagogiske opplegget
- Viser til KS-rutinene 0.1.3 og 1.4.1 Rutiner vedlagt.
- sørge for bedre sammenheng og konsistens i de metoder og pedagogiske tilnærminger som er beskrevet i studieplanens kap. 2.3 (første henvisning) og søknaden: Det bør forekomme mer konkret informasjon, for eksempel noen konkrete eksempler.
- Studieplanens kap.2.3 (s.13) er endret.
- tydeliggjøre i systembeskrivelsen hvilket ansvar faglige ansvarlige har, ganske enkelt ved å bruke det begrepet
- Ansvar er delt mellom avdelingsleder (utviklingsarbeid) og teamleder (praktisk gjennomføring av måloppnåelse). Rutine 0.1.3 er endret sept.2016.
- samle faglig ansvar på en og samme person, for å sikre en god og helhetlig faglig ledelse
- Se punkt over
- bruke begrep som «prosjektoppgaven» om den skriftlige delen av eksamen
- Tatt inn i studieplanen
- tydeliggjøre for studentene hvilke muligheter som finnes for innløsning ved de ulike studiestedene som benyttes på samlingene
- Informeres via studiestedenes nettsider sammen med øvrig informasjon om studiet.
- Sendes dessuten informasjon til studentene sammen med melding om opptak.
- angi muligheten for bruken av felles lokaler på de to studiestedene, på de dager hvor samlingene er lagt.
- Egen kravspesifikasjon om infrastruktur er vedlagt

Kari Nordskogen

Kari Nordskogen
Rektor

Anne Rørvik

Anne Rørvik
Avdelingsleder

Vedlegg:

Forskrift om opptak, studier og eksamen ved FI
Kravspesifikasjon infrastruktur Landbruksstudier
Samarbeidsavtale mellom SJH og FI
Tabell Undervisningspersonell Hvam vgs.
Tabell Undervisningspersonell SJH

KS-rutine 0.1.1 Systembeskrivelse
KS-rutine 0.1.3 Ansvar, myndighet og teamledelse
KS-rutine 1.4.1 Rutine for team og teamledelse
KS-rutine 1.5.1.1 Vurderingsarbeidet ved FI
KS-rutine 1.5.3.1 Eksamensavvikling/gjennomføring ved FI
KS-rutine 3.3.1 Kompetansekrav lærere og sensorer, FI

4.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Vi har mottatt og vurdert tilsvaret fra Fagskolen Innlandet på våre vurderinger av *økologisk landbruk*.

Vi ser at tilbyder har tatt tak i og besvart både våre må- og bør-punkter på en god måte.

Må-punktene vi satte var blant annet knyttet til at tilbyder måtte tydeliggjøre en del informasjon i studieplanen, for eksempel hvor mange samlinger som inngår i utdanningen og hvor stort timeomfang utdanningen har. Tilbyder måtte også tydeliggjøre forhold rundt undervisningspersonalet og konkretisere krav til undervisningspersonalets kompetanse. Videre var det punkter vedrørende eksamen- og sensurordningen, og infrastruktur på de to studiestedene.

Vi mener at alle må-punktene, angitt i rapportens punkt 3.9 *Konklusjon etter sakkyndig vurdering*, nå er oppfylt med tilsvaret fra tilbyder.

Bør-punktene er også gjennomgått og kommentert av tilbyder. Det fremgår at de har tatt til seg våre anbefalinger og dette anser vi som meget positivt.

Vi vil imidlertid påpeke at tilbyder fortsatt har en faktafeil i studieplanens kap. 1.3 om antallet økologiske produsenter. Ifølge Debio var det 2113 økologiske produsenter i 2015, og ikke 195 slik som tilbyder skriver. Vi regner med at dette rettes opp før studieplanen offentliggjøres. Innen den tid er det nok også nye tall fra Debio for 2016 som må på plass.

Alle må- og bør-punktene er nå oppfylt på en tilfredsstillende måte.

4.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Utdanningen anbefales godkjent.

4.4 NOKUTs tilleggsvurdering

Parallelt med vurderingen av *økologisk landbruk* kom søknad fra tilbyder om endring av *bygg og treteknikk*, NOKUTs sak 17/00274. Med NOKUTs forslag om sakkyndige i den saken, dokument

nummer 17/00274-2, sendte vi en vurdering av tilbyders forskrift. Vi konkluderte med at for å få vedtak om godkjenning må tilbyder

- avgjøre om styret eller klagenemnda skal fatte vedtak i første instans etter fagskoleloven §§ 9 – 12 og endre bestemmelsen i § 4-1 (1), og eventuelt alle andre paragrafer der det står at styret skal fatte vedtak etter §§ 9 – 12
- endre § 4-1 (4) dersom klagenemnda skal fatte vedtak i første instans
- bestemme om styret eller klagenemnda skal behandle klager etter fagskoleloven § 7, og sikre at informasjonen i forskriften stemmer overens angående dette
- redegjøre hvorvidt reglementet skal benyttes ved siden av forskrift, eller om det avvikles når forskriften er på plass og nå kun brukes i overgangsfasen
- legge frem et dokument som oppgir navn på medlemmene i klagenemnda og hvilken funksjon og/eller kompetanse de har
- endre § 1 i instruks for klagenemnda, da klagenemnda ikke skal behandle klager på annullering av eksamen

5 Tilsagn

5.1 Tilsagn

24. april 2017 ga NOKUT ved direktøren Fagskolen Innlandet tilsagn om godkjenning av utdanningen *økologisk landbruk*, 60 fagskolepoeng nettbasert med samlinger. Tilsagnet gjaldt utdanningen som er beskrevet i søknaden av 15. september 2016 og i tilsynsrapporten.

For å få vedtak om godkjenning måtte Fagskolen Innlandet rette opp forholdene som beskrives i punkt 4.4 NOKUTs tilleggsvurdering i denne rapporten.

Tilsagnet gjaldt til og med 1. september 2017.

5.2 Svar på tilsagn

10. august 2017 mottok NOKUT svar på tilsagnet fra Fagskolen Innlandet. Tilbyder har besvart måpunktene og dokumentert endringene på en tilfredsstillende måte i saken om *bygg og treteknikk* (NOKUTs saksnummer 17/00274). NOKUT finner derfor at forholdene er tilfredsstillende ivaretatt også for søknaden om godkjenning av *økologisk landbruk*.

6 Vedtak

NOKUT anser de faglige kravene for godkjenning av *økologisk landbruk*, 60 fagskolepoeng nettbasert med samlinger, ved Fagskolen Innlandet som oppfylt. NOKUT godkjenner derfor utdanningen.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden av 15. september 2016 og i tilsynsrapporten. Vedtaket gjelder studiestedene Hvam videregående skole og Sogn jord- og hagebruksskule.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om fagskoleutdanning § 2
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-1 (1)

7 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 15. september 2016, NOKUTs saksnummer 16/00836-1
- tilsvar datert 22. februar 2017, NOKUTs saksnummer 16/00836-15
- svar på tilsagn datert 10. august 2017, NOKUTs saksnummer 16/00836-17

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for godkjenning av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Førsteamanuensis Hans Christian Endrerud, Høgskolen i Hedmark**
Endrerud har siden 2008 vært ansatt som førsteamanuensis ved Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag, Institutt for jordbruksfag, ved Høgskolen i Hedmark. Han er utdannet sivilagronom og dr.scient i landbruksteknikk. Sistnevnte grad ble finansiert av Norges Forskningsråd og Kverneland ASA, og avhandlingen hadde tittelen «Coulters and seeding units in reduced soil tillage». Han har undervisningserfaring fra bachelorgradsnivå, samt etter- og videreutdanning, innenfor fagområdet for det omsøkte studiet. Av emner han har undervist i, kan nevnes landbruksteknikk og agronomi, feltmekanisering - våronn, feltmekanisering - høstonn, entreprenørskap, HMS ved bruk av landbruksmaskiner, traktorteknikk og postharvest teknologi. På Høgskolen i Hedmark har han også vært involvert i utvikling av blant annet årsenhet i landbruksteknikk og to bachelorgradsstudier i henholdsvis landbruksteknikk og agronomi. Endrerud er sensor ved NMBU på masterutdanningen i maskin, prosess og produktutvikling.
- **Kari Marte Sjøvik, rådgiver ved Norges Bondelag**
Sjøvik er utdannet sivilagronom innen jord- og plantefag fra NMBU og har hovedfag innen økologisk landbruk, uteksaminert våren 2000. Hun har også bachelor i biologi fra universitetet i Oslo, og et år på agronomstudiet på Sogn jord- og hagebruksskole i Aurland. Sjøvik har jobbet som fylkesagronom innen plantekultur med ansvar for økologisk landbruk hos fylkesmannen i Møre og Romsdal, og har også praktisk erfaring fra økologisk melkebruk som avløser og budeie. Siden 2012 har Sjøvik vært ansatt i Norges Bondelag, der hun jobber som rådgiver på Næringspolitisk avdeling med ansvar for utvikling av økologisk landbruk. Hun sitter som representant for næringen i Regelverksutvalget for økologisk landbruk, et rådgivende organ for Mattilsynet og Landbruks- og matdepartementet.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til tilbyder som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige.